

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505

Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Fyzika, 8. ročník

Sada: 2

Číslo DUM: EU-OPVK-ICT-F2-35

Název materiálu: Vlastnosti vodiče a jeho elektrický odpor

Autor materiálu: Mgr. Milan Mazák

Anotace: Prezentace zaměřená na vlastnosti vodičů a na jejich elektrický odpor. Různé druhy vodičů používaných v praxi. Výpočet elektrického odporu. Měření elektrického odporu u drátů z různých materiálů, délek a průměrů.

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 24. 04. 2012

Ověřující učitel: Mgr. Milan Mazák

Třída: VIII. B

Materiál je určen k bezplatnému používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení.

Jakékoliv další používání podléhá autorskému zákonu.

Tento výukový materiál vznikl v rámci Operačního programu Vzdělání pro konkurenceschopnost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vlastnosti vodiče a jeho elektrický odpor

Test:

Skupina A

1) Jaké je napětí na rezistoru o odporu $0.05 \text{ k}\Omega$, kterým prochází proud 650 mA ?

2) Převed' na základní jednotky

$$I = 550 \text{ mA} =$$

$$R = 9,5 \text{ k}\Omega =$$

$$U = 0,06 \text{ MV} =$$

$$U = 5500 \text{ mV} =$$

$$I = 2,05 \text{ kA} =$$

Skupina B

1) Urči odpor vlákna žárovky, kterou protéká proud 850 mA a napětí na žárovce je 0.025 kV

2) Převed' na základní jednotky

$$U = 4,06 \text{ kV} =$$

$$I = 6500 \text{ mA} =$$

$$R = 0,850 \text{ M}\Omega =$$

$$U = 25000 \text{ mV} =$$

$$I = 5,20 \text{ mA} =$$

Vlastnosti vodiče a jeho elektrický odpor

Řešení testu:

Skupina A

1) $U = ? \text{ V}$

$$R = 0.05 \text{ K}\Omega = 50 \text{ }\Omega$$

$$I = 650 \text{ mA} = 0,65 \text{ A}$$

$$U = R \cdot I$$

$$U = 50 \cdot 0,65$$

$$\underline{\underline{U = 32,5 \text{ V}}}$$

2) Převeď na základní jednotky

$$I = 550 \text{ mA} = 0,55 \text{ A}$$

$$R = 9,5 \text{ k}\Omega = 9500 \text{ }\Omega$$

$$U = 0,06 \text{ MV} = 60000 \text{ V}$$

$$U = 5500 \text{ mV} = 5,5 \text{ V}$$

$$I = 2,05 \text{ kA} = 2050 \text{ A}$$

Skupina B

1) $R = ? \text{ }\Omega$

$$I = 850 \text{ mA} = 0,85 \text{ A}$$

$$U = 0,025 \text{ kV} = 25 \text{ V}$$

$$R = U : I$$

$$R = 25 : 0,85$$

$$\underline{\underline{R = 29,4 \text{ }\Omega}}$$

2) Převeď na základní jednotky

$$U = 4,06 \text{ kV} = 4060 \text{ V}$$

$$I = 6500 \text{ mA} = 6,5 \text{ A}$$

$$R = 0,850 \text{ M}\Omega = 850000 \text{ }\Omega$$

$$U = 25000 \text{ mV} = 25 \text{ V}$$

$$I = 5,20 \text{ mA} = 0,0052 \text{ A}$$

Vlastnosti vodiče a jeho elektrický odpor

Příklady elektrických vodičů a jejich využití:

Silné lana - dálkový přenos elektřiny

Silný kabel - kotoučová pila na dřevo

Slabý kabel - přívodní kabely (šňůry) ke spotřebičům apod.

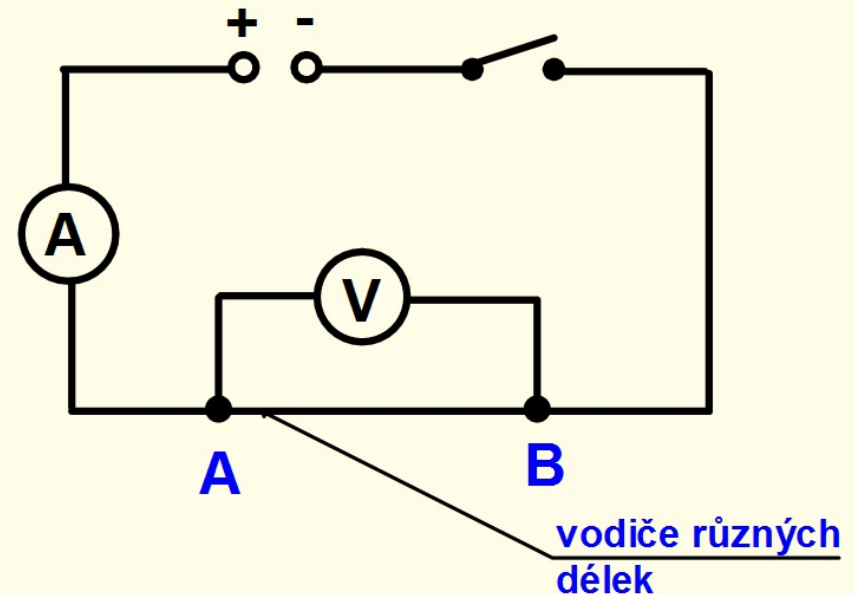
Vlastnosti vodiče a jeho elektrický odpor

Vliv vlastností vodičů na jejich elektrický odpor:

1) Délka vodiče

Do obvodu postupně zapojíme drát o délce 0,5 m, 1 m, 1,5 m a 2 m. Měříme proud a napětí a vypočítáme odpor.

l (m)	0,5	1,0	1,5	2,0
U (V)	12	12	12	12
I (A)	1,5	0,75	0,50	0,37
R (Ω)	8,0	16	24	32

Z tabulky je patrné, že délka vodiče l a jeho elektrický odpor jsou přímo úměrné.

$$R \sim l$$

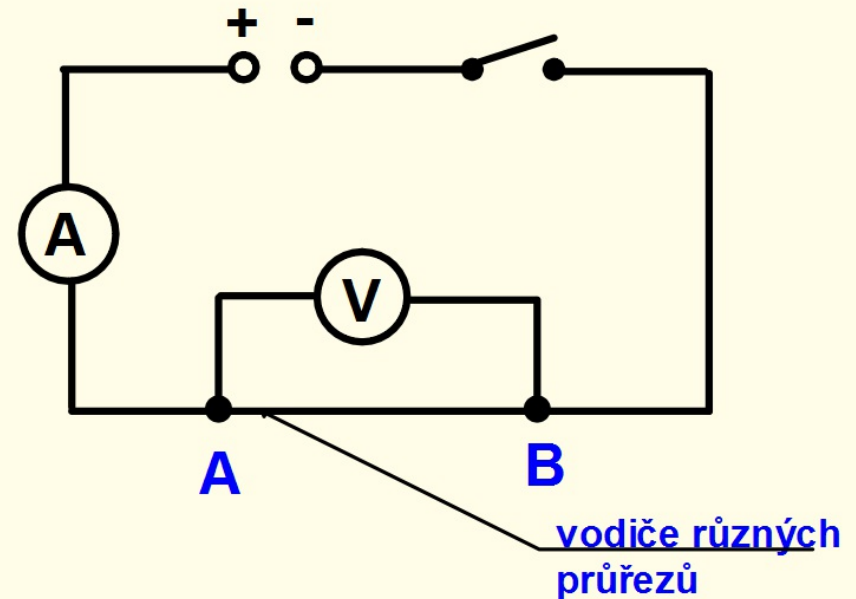
Vlastnosti vodiče a jeho elektrický odpor

Vliv vlastností vodičů na jejich elektrický odpor:

2) Průřez vodiče

Do stejného obvodu postupně zapojíme drát o délce 0,5 m a různých průřezů. Měříme proud a napětí a vypočítáme odpor.

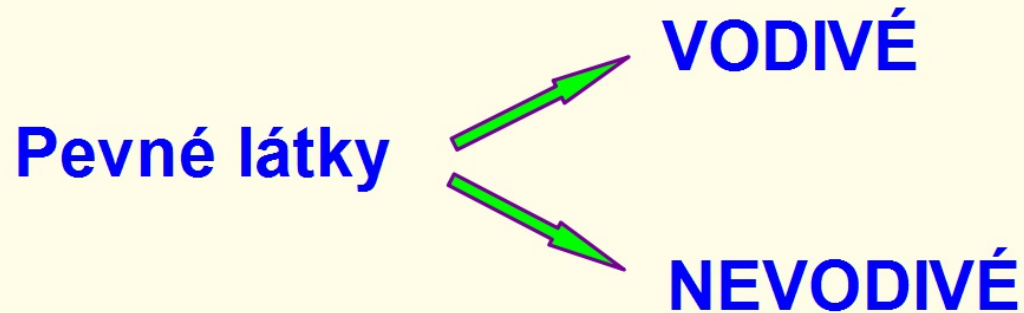
S(mm ²)	0,6	0,12	0,18	0,24
U (V)	6	6	6	6
I (A)	0,33	0,66	1,00	1,33
R (Ω)	18	9	6	4,5

Z tabulky je patrné, že průřez vodiče S a jeho elektrický odpor jsou přímo úměrné.

$$R \sim 1/S$$

Vlastnosti vodiče a jeho elektrický odpor

Vodivé látky - mezi nejlepší patří měď, stříbro, zlato, hliník apod. **PROČ?**

Měrný tepelný odpor látek - rezistivita - ρ ($\Omega \cdot m$)

Příklady rezistivit kovů:

zlato $\rho = 0,020 \cdot 10^{-6} \Omega \cdot m$

měď $\rho = 0,017 \cdot 10^{-6} \Omega \cdot m$

hliník $\rho = 0,027 \cdot 10^{-6} \Omega \cdot m$

$$R = \frac{\rho \cdot l}{S} \quad (\Omega)$$

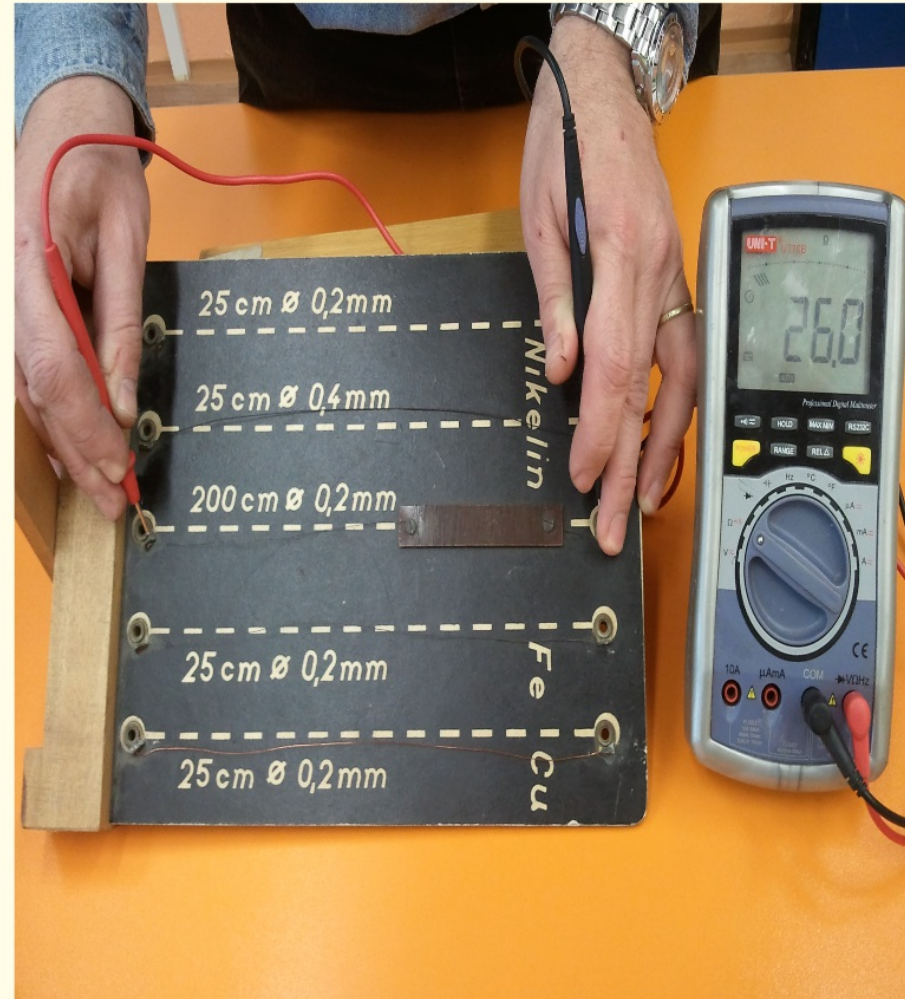
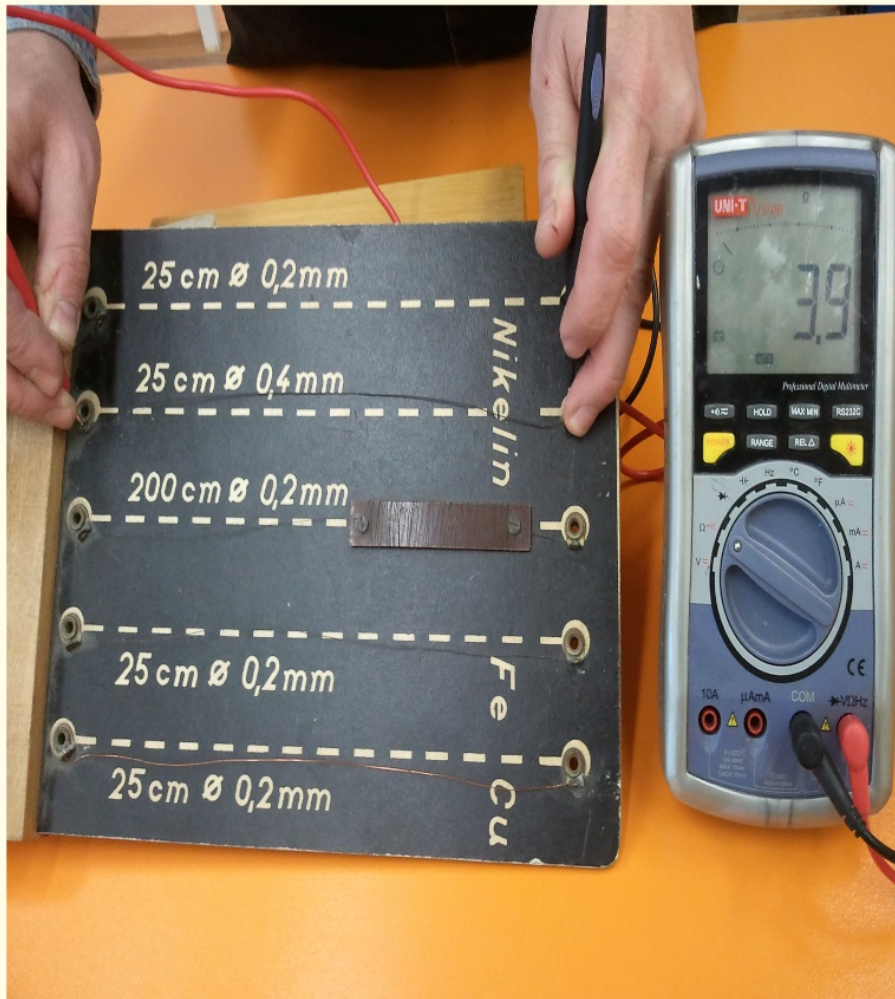
Elektrický odpor vodiče R je přímo úměrný jeho délce l, nepřímo úměrný obsahu průřezu S a závisí na materiálu - vyjádřeno rezistivitou.

Vlastnosti vodiče a jeho elektrický odpor

Měření el. odporu u drátů z různých materiálů, různých délek a odlišných průměrů.

drát z nikelinu $R = 3,9 \Omega$

drát z nikelinu $R = 26 \Omega$

Vlastnosti vodiče a jeho elektrický odpor

Měření el. odporu u drátů z různých materiálů, různých délek a odlišných průměrů.

drát železný $R = 1,3 \Omega$

drát z mědi $R = 0,7 \Omega$

Vlastnosti vodiče a jeho elektrický odpor

Vysvětli co z daného měření odporů vodičů plyne.

Seznam použité literatury a pramenů:

Objekty, použité k vytvoření sešitu, jsou součástí SW Activ Inspire, nebo pocházejí z veřejných knihoven obrázků (public domain) nebo jsou vlastní originální tvorbou autora.

Autor:

Mgr. Milan Mazák

Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk

zsruda@zsruda.cz

duben 2012